

1. CUKRZYCA JAKO CHOROBA SPOŁECZNA I CYWILIZACYJNA– Renata Wójcik	1
1.1. Organizacja ośrodków diabetologicznych	1
1.1.1. Organizacja opieki nad dorosłym chorym na cukrzycę	1
1.1.2. Organizacja opieki diabetologicznej dla dzieci i młodzieży chorych na cukrzycę	3
1.2. Epidemiologia cukrzycy	3
1.3. Podział cukrzycy, etiologia i patogeneza	5
1.4. Koszty społeczne leczenia cukrzycy	9
1.5. Współpraca pielęgniarki w zespole terapeutycznym	10
Piśmiennictwo	12
2. POSTĘPOWANIE TERAPEUTYCZNE W CUKRZYCY 15	
2.1. Metody nefarmakologiczne	15
2.1.1. Odżywianie – Grażyna Korzeniewska, Danuta Gajewska	15
2.1.2. Wyśilek fizyczny – Beata Stepanow	53
2.2. Metody farmakologiczne	65
2.2.1. Leczenie lekami doustnymi – Ewa Kostrzewa-Zabłocka	65
2.2.2. Leczenie insuliną – Alicja Szewczyk, Renata Koczan, Renata Sere dyn	79
Piśmiennictwo	114
3. OPIEKA PIEŁĘGNIARSKA NAD PACJENTEM Z CUKRZYCĄ 117	
3.1. Samokontrola w cukrzycy – Teresa Benbenek-Kłupa, Ewa Targońska- Piekutowska.	117
3.1.1. Monitorowanie glikemii	120
3.2. Ostre powikłania cukrzycy –Cecylia Olszak, Elżbieta Nowicka, Dorota Herbut	135
3.2.1. Hipoglikemia	135
3.2.2. Stany ostrego niedoboru insuliny – śpiączki hiperglikemiczne	146
3.3. Przewlekłe powikłania cukrzycy	160
3.3.1. Retinopatia cukrzycowa – Agnieszka Wróblewska, Halina Mazur	160
3.3.2. Nefropatia cukrzycowa – Agnieszka Karczewska, Krystyna Ośródek	171
3.3.3. Choroby naczyniowe mózgu w przebiegu cukrzycy – Cecylia Olszak, Elżbieta Nowicka, Dorota Herbut	179
3.3.4. Kardiomiopatia – Cecylia Olszak, Elżbieta Nowicka, Dorota Herbut	183
3.3.5. Zmiany skórne – Małgorzata Krajewska	189
3.3.6. Paradontoza – Elżbieta Kościńska	201
3.4. Zespół stopy cukrzycowej	203
3.4.1. Zasady rozpoznawania – Mirosława Młynarczuk	203
3.4.2. Wykaz badań stosowanych w diagnostyce i monitorowaniu zespołu stopy cukrzycowej – Mirosława Młynarczuk	218
3.4.3. Edukacja z zakresu profilaktyki stopy cukrzycowej – Justyna Kapuściok	226
3.5. Opieka pielęgniarska nad dziećmi chorymi na cukrzycę w środowisku nauczania i wychowania – Alicja Szewczyk	241
3.5.1. Zadania rodzica dziecka z cukrzycą w szkole	241

3.5.2. Sytuacje szczególne	244
3.5.3. Szkolny kodeks praw dziecka z cukrzycą	251
3.6. Opieka pielęgnacyjno-położnicza w przebiegu ciąży – Grażyna Bączek, Ewelina Adamczyk-Brożyna	252
3.6.1. Cukrzyca przedciążowa. Opieka nad kobietą w okresie przedkoncepcyjnym, w czasie ciąży, opieka okołoporodowa i w czasie porodu	253
3.6.2. Opieka nad kobietą w ciąży chorą na cukrzycę ciążową	260
3.7. Opieka okołoperacyjna u chorych na cukrzycę –Elżbieta Nowicka, Cecylia Olszak, Dorota Herbut	270
Piśmiennictwo	290
4. Edukacja chorych na cukrzycę	297
4.1. Wprowadzenie – Elżbieta Kościńska	297
4.2. Cele, funkcje i znaczenie edukacji terapeutycznej – Elżbieta Kościńska	298
4.2.1. Edukacja formalna i nieformalna	303
4.2.2. Zespół edukacyjny we współczesnym systemie ochrony zdrowia	305
4.2.3. Etapy edukacji terapeutycznej w cukrzycy	307
4.2.4. Metody i formy procesu uczenia się	310
4.2.5. Czynniki determinujące efektywność uczenia się–nauczania	315
4.2.6. Zakres edukacji	320
4.3. Modele edukacji zdrowotnej w cukrzycy	321
4.3.1. Wprowadzenie – Elżbieta Kościńska	321
4.3.2. Model u dzieci i młodzieży – Alicja Szewczyk	323
4.3.3. Model u osób dorosłych – Elżbieta Kościńska	329
4.3.4. Model u seniorów – Elżbieta Kościńska	330
4.3.5. Model u osób słabowidzących i niewidomych – Elżbieta Nowicka, Cecylia Olszak, Dorota Herbut	332
4.3.6. Modele edukacji – przykłady dobrych praktyk – Ewa Kobos	346
Piśmiennictwo	362
5. ZAGADNIENIA PSYCHOLOGICZNE W OPIECE NAD PACJENTEM Z CUKRZYCĄ – Joanna Pietrusińska-Nunziati	365
5.1. Psychologia chorego somatycznie	365
5.2. Specyfika cukrzycy w ujęciu psychologicznym	366
5.2.1. Czynniki emocjonalne w przebiegu i w leczeniu cukrzycy	366
5.2.2. Cukrzyca z perspektywy psychologicznej	366
5.3. Psychologiczna sytuacja osoby z cukrzycą	369
5.3.1. Reakcja pacjenta na rozpoznanie cukrzycy	369
5.3.2. Postępowanie w pierwszej fazie choroby	370
5.3.3. Emocjonalne reakcje na chorobę	370
5.3.4. Zaburzenia emocjonalne i zachowania towarzyszące cukrzycy	371
5.4. Cukrzyca typu 1 w życiu i rozwoju dziecka	374
5.4.1. Dynamika adaptacji rodziny do choroby	374
5.4.2. Cukrzyca w różnych okresach życia dziecka	375

5.4.3. Rozwój dzieci i młodzieży z cukrzycą	376
5.4.4. Rodzina wobec przewlekłej choroby dziecka	377
5.4.5. Sygnały emocjonalnej adaptacji do cukrzycy u dzieci i młodzieży	377
5.5. Współpraca z pacjentem w opiece diabetologicznej	379
5.5.1. Zmiana paradygmatu w terapii cukrzycy: od przedmiotu do podmiotu leczenia	379
5.5.2. Psychologiczne znaczenie wiedzy o chorobie	380
5.5.3. Komunikacja z pacjentem chorym na cukrzycę	382
5.5.4. Psychologiczne błędy w postępowaniu wobec pacjenta z cukrzycą	383
5.6. Jakość życia osób z cukrzycą	384
Piśmiennictwo	388
6. PROGRAMY PROFILAKTYCZNE I TERAPEUTYCZNE W CUKRZYCY	
– Ewa Kostrzewa-Zabłocka	389
6.1. Schemat programu zdrowotnego	390
Piśmiennictwo	397
7. PODSTAWY PIELEŃNIARSTWA OPARTEGO NA FAKTACH W PRAKTYCE PIELEŃNIARKI DIABETOLOGICZNEJ	
– Ewa Kobos	399
7.1. Praktyka oparta na dowodach (Evidence Based Practice)	399
7.2. Pytanie istotne klinicznie PICO(T) – kluczowy krok w EBP	401
7.3. Przeszukiwanie baz danych	405
7.3.1. Analiza sytuacji klinicznej, budowanie pytania PICOT dla potrzeb wyszukiwania dowodów	405
7.3.2. Określanie poziomów dowodów i rodzajów badań	407
7.3.3. Wybór zasobów	434
7.3.4. Wyszukiwanie wyników badań z użyciem słów kluczowych	438
7.4. Przegląd wyników wyszukiwania, ocena krytyczna	445
7.5. Wykorzystanie dowodów	447
Piśmiennictwo	448
8. WYROBY MEDYCZNE ORDYNOWANE PRZEZ PIELEŃNIARKI PACJENTOM ZE DIAGNOZOWANĄ CUKRZYCĄ	
– Mariola Pietrzak, Zofia Sienkiewicz	451
Piśmiennictwo	476
9. BEZPIECZEŃSTWO PACJENTA W OPIECE DIABETOLOGICZNEJ	
– Józefa Czarnecka	479
Piśmiennictwo	485
10. TOWARZYSTWA NAUKOWE I STOWARZYSZENIA W DIABETOLOGII	
– Alicja Szewczyk	487
10.1 Towarzystwa naukowe i stowarzyszenia polskie	487
10.2. Towarzystwa naukowe i stowarzyszenia zagraniczne	489
11. AKTY PRAWNE ZWIĄZANE Z OPIEKĄ PIELEŃNIARSKĄ	
– Alicja Szewczyk	491
SKOROWIDZ	495